

İş Sağlığı ve Güvenliği Yönüyle 4857 Sayılı İş Yasası

A. Ertürk

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Grup Başkanlığı, İzmir

ÖZET: Küreselleşme sürecinin çalışma yaşamına yansıyan boyutu ile birlikte Avrupa Birliği standartlarına uygunluğun sağlanması temelinde, çalışma yaşamını düzenleyen temel yasa niteliğindeki 01.09.1971 tarihli 1475 sayılı İş Yasası 30 yılı aşan bir uygulama sürecinin ardından 10.06.2003 tarihinde yerini 4857 sayılı Yasasına bırakmıştır. Bu bildiriye 4857 sayılı İş Yasasıyla iş sağlığı ve güvenliği yönünden getirilen yeni düzenlemeler değerlendirilmiştir.

ABSTRACT: With the reflection of globalization procedure on working lifetime and on the basis of being consistent with the European Union specifications; the basic Labor Legislation dated 01.09.1971 and numbered 1475 which was implemented 30 years ago has been replaced by the novel Labor Legislation No: 4857 on the date of 10.06.2003. In this submission, new regulations that are put into practice through the 4857 Labor Legislation will be investigated from the viewpoints of work safety and health.

1. GİRİŞ

Son yıllarda üretim süreçlerinde oluşan yenilik ve değişimlere paralel olarak çalışma koşulları ve ilişkilerinde oluşan değişiklikler, İş hukukuna da yansımıştır. Yeni İstihdam biçimleri ve çalışma koşullarından doğan esnek çalışmaya yönelik yeni düzenlemelerin oluşması ve Avrupa Birliği standartlarına uygunluğun sağlanması gerekliliği. yasal düzenlemelerin yenilenmesinin temelini oluşturmuştur.

"İş Sağlığı ve Güvenliği", Avrupa Birliği'ne tam üyelik süreci gereği oluşturulan 'Türkiye Ulusal Program'ındaki "AB Mevzuatının Türk İş Hukukuna Yansıtılması" önceliği kapsamında yer alan beş ana unsurlardan birisidir.

AB'nin sosyal politikası içinde en önemli alanlarından birinin sağlık ve güvenlik olduğu belirtilmekte ve bu konunun ekonomik alanda da önemine işaret edilmektedir.

Avrupa Birliği'nin 2002-2006 Stratejisi;

- İşyerlerinde genel olarak önleme ve risk önleme kültürünü oluşturmak,

- Sağlık ve güvenlik anlayışına global bir yaklaşım getirmek,
 - Serbest piyasa şartlarında eşitlik sağlamak,
- olarak belirlenmiştir.

Türkiye tarafından onaylanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 155 sayılı Sözleşmesi, iş sağlığı ve güvenliği alanında işle bağlantılı olan veya işin yürütümü sırasında ortaya çıkan kaza ve yaralanmaları, çalışma ortamında bulunan tehlike nedenlerini mümkün olduğunca asgariye indirmek amacıyla bir ulusal politika geliştirilmesini hükme bağlamıştır. Onaylanan 161 sayılı Sözleşmede de, işyerlerinde risk değerlendirmesi yapılması, işçi ve temsilcilerinin işyerlerindeki iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına aktif olarak katılması, bundan dolayı zarar görmemeleri hükme bağlanmaktadır.

Görüldüğü gibi 2002-2006 Stratejisi; işyerlerinde genel olarak önleme kültürünü ve risk önleme kültürünü oluşturmak olan AB gibi Uluslararası Çalışma Örgütü de risklerin önlenmesini ve bunun için işçi ve temsilcileri ile işverenin iletişim içinde olmasını, işçilerin bilgilendirilmesini, eğitilmesini ve önlemlerin belirlenmesi sürecine katılmasını öngörmektedir.

10 06 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4857 sayılı İş Yasası, başta iş hukukunun temel kavramlarında önemli değişiklikler getirmiştir. Yeni Yasada İŞÇİ "Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişi" şeklinde tanımlanmıştır. İşveren, "İşçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişi yada tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren denir" şeklinde tanımlanarak, tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar da işveren tanımı kapsamına alınmıştır. İşveren vekili tanımına "işletme" sozcuğu eklenerek, işveren vekiline verilen temsil yetkisinin işyeri ve işler dışında "işletme" ile ilgili bulunduğu vurgulanmıştır. İşyeri tanımıyla ilgili olarak, yeni Yasada, 1475 sayılı Yasada yer alan, "İşin niteliği ve yurulumu bakımından işyerine bağlı bulunan yerler" kavramı çıkarılmış, bunun yerine daha teknik bu tanımlamaya gidilmiş ve işyeri kavramını genişletmiş tu Bu düzenlemeye göre, 'işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan veya olmayan unsurları ile işçinin birlikte oturtulduğu binme işyeri denilir' ve "işverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) " işyeri olarak kabul edilmiştir. Nerelerin işyerine bağlı yerler olarak kabul edileceği hususunda ise 1475 sayılı Yasanın saydığı yerler ve eklentiler aynen kabul edilmiştir. 1475 sayılı Yasadan farklı olarak 4857 sayılı Yasada, alt işveren kavramı, alt işveren ile asıl işveren arasındaki müteselsil sorumluluk hane, tamamıyla değişmiştir. Yasa koyucu, alt işveren ile ilgili getirdiği yeni tanımlamayla, önceki yasadaki farklı olarak ve Yargıtay kararları doğrultusunda İŞÇİ ve işveren açısından yeni bir durum ortaya koymuştur. Yem Yasa açıkça, bazı işlerde alt işveren ilişkisine olanak verirken, bunun karşısında salt üretim maliyetini düşürmek amacıyla, muvazaalı alt işveren uygulamasını tamamıyla ortadan kaldırmıştır. Yeni düzenlemeye göre, "Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren alt işveren dışkısı denir. Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerden alt işveren ile birlikte sorumludur. Asıl işveren işçilerinin alt işveren tarafından işe alınarak çalıştırılmaya devam ettirilmesi suretiyle hakları kısıtlanamaz veya daha önce o işyerinde çalıştırılan kimse ile alt işveren dışkısı kurulamaz. Aksı halde

ve genel olarak asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı işleme dayandığı kabul edilerek alt işverenin işçileri başlangıçtan itibaren asıl işverenin İŞÇİSİ sayılarak işlem görürler. İşletmenin ve işin gereği ilc teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işler dışında asıl iş bölünerek alt işverene verileme/" Kavramların yem boyutları, iş sağlığı ve güvenliği yönünden yapılan değerlendirmeler ile özellikle iş kazası incelemelerinde işyeri sınırlarının ve tarafların belirlenmesinde etkili olacaktır.

4857 sayılı Yasa ve ilgili mev/uat iş sağlığı ve güvenliği alanında "İşverenin Denetim Yükümlülüğü", "İşçilerin Eğitimi", "İşyeri Sağlık Birimi" gibi düzenlemeleri geliştirmiş, bununla birlikte *İş Güvenliği İle Görevli Mühendis veya Teknik Eleman ', "Risk Değerlendirmesi", "Sağlık ve Güvenlik İşçi Temsilcisi", İşçilerin Bilgilendirilmesi", "İşçilerin Görüşlerinin Alınması ve Katılımlarının Sağlanması" ve "Risk Grupları" gibi yeni kavram, yapı ve istihdam biçimlerini beraberinde getirmiştir.

2. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNÜYLE 4857 SAYILI İŞ YASASI

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili hükümler 4857 sayılı İş Yasasının değişik bölümlerinde yer almaktadır. Bu düzenlemelerle, ilgili mevzuatın oluşturulması, idari yaptırımlar, teknik önlemler, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği organizasyonu ve işin düzenlenmesi ongomlaşmıştır. İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin temel düzenlemeler Yasanın "İş Sağlığı ve Güvenliği" başlıklı Beşinci Bölümündeki maddelerle hukme bağlanmıştır.

İş sağlığı ve güvenliği alanındaki düzenlemeler, idari yükümlülükler mevzuatın oluşturulması, işverenin görev ve sorumlulukları ilc işçilerin görev, hak ve sorumlulukları ana başlıkları altında değerlendirilebilir.

2.1. İdari Yükümlülükler - Mevzuatın Oluşturulması

4857 sayılı Yasanın 78 Maddesinin birinci fıkrası "Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınması, makineler, tesisat, araç ve gereçler ile kullanılan maddeler sebebiyle ortaya çıkabilecek iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi, yaş, cinsiyet ve özel durumları sebebiyle korunması gereken kişilerin çalışma şartlarının düzenlenmesi amacıyla tuzuk ve yönetmelikler çıkarır" hukmu ile bu alanda ilgili mevzuatın oluşturulmasını öngörmüştür.

Maddenin ikinci fıkrası. Yasa kapsamında olan işyerlerinden hangilerinin kurma izni ve işletme belgesi alması gerektiğinin hazırlanacak yönetmelikle belirleneceğini hükme bağlamıştır. Bu büküm gereği olarak "İşyeri Kurma İzni ve İşletme Belgesi Alınması Hakkında Yönetmelik" 17.12.2011 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

4857 sayılı Yasanın 79. Maddesi işin durdurulması veya işyerinin kapatılmasını düzenlemektedir. Maddede, İşin durdurulması veya işyerinin kapatılmasının gerekçesini, bir işyerinin tesis ve tertiplerinde, çalışma yöntem ve şekillerinde, makine ve cihazlarında işçilerin yaşamı için tehlikeli olan bir durumun belirlenmesi oluşturmakta, işin kısmen veya tamamen durdurulması veya kapatılmasında ise tehlikenin niteliği ön plana çıkmaktadır.

Önceki düzenlemede de olduğu gibi, bu maddeye göre verilecek durdurma veya kapatma kararına karşı İşverenin yerel iş mahkemesine altı iş günü içerisinde itiraz etme hakkı vardır. Yeni düzenleme ile maddeye, iş mahkemesine itirazın işin durdurulması veya İşyerinin kapatılması kararının uygulanmasını durdurmayacağı eklenerek uygulamada ortaya çıkabilecek komisyon kararının derhal uygulanabilirliği konusundaki tereddütler giderilmiştir.

Ayrıca yeni düzenlemeyle işin durdurulması veya işyerinin kapatılması gereği oluşturulan komisyona Bölge Müdürü yerine kıdemli İş Müfettişinin başkanlık edeceği Öngörülmüştür.

Maddeye göre bir işyerinde çalışan işçilerin yaş, cinsiyet ve sağlık durumları böyle bir İşyerinde çalışmalarına engel oluşturuyorsa bu durumda olanların çalışmaktan alıkonulabileceği ve işin durdurulması veya işyerinin kapatılması nedeniyle işsiz kalan işçilere, işverenin ücret ödemeye veya ücretlerinde bir düşme olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermeye yükümlü olduğu öngörülmüştür.

Maddenin yedinci fıkrası gereği "İşyerlerinde İşin Durdurulması veya İşyerlerinin Kapatılmasına Dair Yönetmelik" 05.03.2004 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yasanın 85. Maddesi işin düzenlenmesi yönünde, onaltı yaşını doldurmamış genç işçiler ve çocukların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırmayacağı ve hangi işlerin ağır ve tehlikeli işlerden sayılacağı, kadınlarla onaltı yaşını doldurmuş fakat onsekiz yaşını bitirmemiş genç işçilerin ağır ve tehlikeli işlerden hangilerinde çalıştırılabilecekleri; 88. Maddesi kadınların korunması yönünde, gebe veya çocuk emziren kadınların hangi dönemlerde, ne gibi işlerde çalıştırılmalarının yasak olduğu ve bunların

çalışmalarında sakınca olmayan işlerde hangi koşul ve biçimlere uyulacağı, hangi durumlarda emzirme odası ve kreş kurulması gerektiğinin hazırlanacak bir yönetmelikle gösterileceğini öngörmüştür. Ayrıca 89. Madde işçilerin sağlık muayeneleri, sağlık durumları nedeniyle işten çıkarılmaları ve işyerlerinde İşçilerin yararlanabileceği bazı birimlerin oluşturulmasını öngören yönetmelikler hazırlanabileceğini hükme bağlamıştır.

Çocuk ve kadınların korunması ile işin düzenlenmesi yönlerinden, çalışma süresi (Md. 63), gece süresi ve çalışmaları (Md. 69), hazırlama, tamamlama ve temizleme İşleri (Md. 70), çalıştırma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı (Md.71), gece çalıştırma yasağı (Md.73) ve yönetmelikler (Md.76) başlıklı Yasa maddeleri ilgili iş sağlığı ve güvenliği yönetmeliklerinin yürürlüğe konulmasındaki dayanaklar arasındadır. 4857 sayılı İş Yasası uyarınca yürürlüğe giren yönetmelikler EK. I'de verilmiştir.

2.2. İşverenin Görev ve Sorumlulukları

İş sağlığı ve güvenliği yönünden işverenin görev ve sorumluluklarını belirleyen ana kurallar Yasanın 77. Maddesiyle düzenlenmiştir. 77. Madde ile işverene, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemleri alma, araç ve gereçleri noksansız bulundurma yükümlülüğünün yanında, işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetleme yükümlülüğü de getirilmiştir. 1475 sayılı Yasa döneminde iş mevzuatında işverenin denetleme yükümlülüğüne ilişkin açık bir hüküm bulunmamakla birlikte ağırlıklı Yargı Kararları ile desteklenen bu yükümlülük yeni düzenlemeyle Yasada yer almıştır.

Bunun yanında, 1.01.1974 tarihli İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğünde yer alan işverenin eğitim yükümlülüğüne yeni Yasada genişletilerek yer verilmiş; işverenin, işçileri karşı karşıya buldukları mesleki riskler, alınması gerekli önlemler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirme ve gerekli İş sağlığı ve güvenliği eğitimini verme yükümlülüğü 77. Madde kapsamına alınmıştır. Dayanağını 77. Maddeden alan ve AB 29/05/1990 tarihli ve 90/270/EEC sayılı Konsey Direktifi esas alınarak hazırlanan "Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" 07.04.2004 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Maddeyle, Yasanın iş sağlığı ve güvenliği hükümleri ile iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tüzük ve yönetmeliklerde yer alan hükümlerin işyerindeki çırak ve stajyerlere de uygulanacağı yeni bir düzenleme olarak getirilmiştir.

Maddede ayrıca, işverenlerin işyerlerinde meydana gelen iş kazasını ve tespit edilecek meslek hastalığını en geç ıki iş günü içinde yazılı ile ilgili bölge müdürlüğüne bildirmek zorunda oldukları hukmu yer almaktadır

işverenin iş sağlığı ve güvenliği alanında gerçekleştirmekle yükümlü olduğu teknik önlemler, 'sağlık ve güvenlik tuzuk ve yönetmelikleri" başlıklı 78 Maddeye dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde yer almaktadır

4857 sayılı Yasanın 80, 81 ve 82 Maddeleri işverenin işyerinde iş sağlığı ve güvenliği organizasyonuna ilişkin yükümlülüklerini düzenlemiştir

Yasanın 80 Maddesi işverenin, işyerinde iş sağlığı ve güvenliği kurulu oluşturma yükümlülüğünü düzenlemiştir. Söz konusu kurulun hangi işyerlerinde kurulması gerektiği "Sanayiden sayılan, sürekli olarak en a/ elli işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde her işveren bir iş sağlığı ve güvenliği kurulu kurmakla yükümlüdür" ifadesiyle Yasa kapsamına alınmıştır. Ayrıca Yasa hukmu gereği işverenler, iş sağlığı ve güvenliği kurullarınca iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun olarak verilen kararları uygulamakla da yükümlü kılınmışlardır. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik 07/04/2004 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

4857 sayılı Yasanın 81 Maddesi "işyeri hekimleri" başlığını taşımaktadır. Sürekli olarak en az elli işçi çalıştıran işverenler Sosyal Sigortalat Kurumunca sağlanan tedavi hizmetleri dışında kalan, işçilerin sağlık durumunun ve alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin sağlanması, ilk yardım ve acil tedavi ile koruyucu sağlık hizmetlerini yürütmek üzere işyerindeki işçi sayısına ve işin tehlike derecesine göre bir veya daha fazla işyeri hekimi çalıştırmak ve bir işyeri sağlık birimi oluşturmakla yükümlüdür. Madde ile hangi işyerlerinde işyeri hekimi istihdam edilmesi gerektiği Yasa kapsamına taşınmış ayrıca, işyeri sağlık birimi oluşturma yükümlülüğü getirilmiştir. 4857 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden önce İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tuzuğu hükümlerinde yer alan ilgili düzenlemeler, bu düzenlemeyle Yasa hukmu niteliği kazanmıştır.

4857 sayılı Yasanın 82 Maddesi, 1475 sayılı İş Yasası döneminde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatında yeni olmayan yeni bir düzenlemeyi içermektedir. Maddeye göre, sanayiden sayılan, devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işverenler, işverenin iş güvenliği önlemlerinin sağlanması, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için

alınacak önlemlerin belirlenmesi ve uygulanmasının izlenmesi hız metleri m jurutmek üzere işyerindeki işçi sayısına işyerinin niteliğine ve işlike 1 ılık derecesine göre bir veya daha fazla mühendis veya teknik elemanı görevlendirmekle yükümlüdürler. Maddenin II fıkası uyarınca İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik 20/01/2004 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yabıyla, çocuk ve kadınların korunması kapsamında, onaltı yaşını doldurmamış genç işçiler ve çocukların çalıştırılmayacağı (Md 85), ağır ve tehlikeli işlerde çalışacak işçilerin ve on dört onsekiz yaş arasındaki işçilerin sağlık durumlarının belirlenmesi ve izlenmesi gerektiği (Md 86, 87), onsekiz yaşını doldurmamış erkek ve her yaşta kadınların yer ve su altında çalıştırılmayacağı (Md 72), onsekiz yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçilerin sanayie ait işlerde çalıştırılmayacağı (Md 73) hukmu altına alınmıştır.

2.3. İşçilerin Görev, Hak ve Sorumlulukları

İşçilerin iş sağlığı ve güvenliği yönünden görev ve sorumluluklarını belirleyen ana kural yine Yasanın 77 Maddesiyle hükme bağlanmıştır. İşçiler, işverenler tarafından işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdürler.

4857 sayılı Yasanın 83 Maddesi de yine 1475 sayılı İş Yasası döneminde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatında yeni olmayan yeni bir düzenlemeyi içermektedir. İşçilerin hakları başlığı altındaki düzenleme, işyerinde iş sağlığı ve güvenliği açısından, sağlığını bozacak veya vücut bütünlüğünü tehlikeye sokacak, yakın, acil ve hayatı bir tehlike ile karşı karşıya kalan işçiye, iş sağlığı ve güvenliği kuruluna, kurulun bulunmadığı işyerlerinde işveren veya vekiline başvurarak durumun saptanmasını ve gerekli önlemlerin alınmasına karar verilmesini talep etme hakkını vermiştir. Maddede, talebin acil olarak değerlendirilmesi, karar verilmesi, durumun tutanağa bağlanması ve kararın işçiye yazılı olarak bildirilmesi öngörülmüştür. Maddede, kurulun işçinin talebi yönünde karar vermesi durumunda işçinin çalışmaktan kaçınabileceği, bu dönem içerisinde ücret ve diğer hakların saklı olduğu ve iş sağlığı ve güvenliği kurulunun kararına ve işçinin talebine rağmen gerekli tedbirlerin alınmadığı işyerlerinde işçilerin altı iş günü içinde Yasanın 24/1 maddesine uygun olarak belirli veya belirsiz süreli hizmet akıttırım derhal feshedebilecekleri hükümleri de yer almaktadır.

84 Maddede, işçilerin işyerlerine içki ve uyuşturucu madde almış olarak gelmeleri ya da işyerinde kullanmalarının yasak olduğu hukum ve buna bağlı düzenlemeler yer almaktadır

3. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

4857 sayılı İş Yasası ve Yasa gereği yürürlüğe giren yönetmelikler, işyerlerinde önlemlerin belirlenmesi, eğitim, önlemlerin uygulanması, ı/lenerek denetlenmesi, geliştirilmesi ve tum çalışanların katılımıyla iş sağlığı ve güvenliği sisteminin oluşturulmasına oncmli katkılar sağlayacaktır 4857 sayılı iş Yasası genel olarak değerlendiril id iğinde elliden fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde özellikle iş sağlığı ve güvenliği yapılarının oluşturulmasına yönelik düzenlemeleri içermektedir Bu tur işyerlerinde görevlendirilecek iş güvenliği teknik elemanlarının, işyen hekimi ile birlikte iş sağlığı ve güvenliği kumlunda, ilgili yasal düzenlemelerin ışığında yürütecekleri çalışmalarla işyerlerinde önleme ve koruma politikaları oluş tum lab ilecektir Ancak elliden az işçi çalıştıran işyerleri için de özel du/enlemeler yapılması gerekmektedir Ekonomik yetersizlikleri olan teknoloji gen işverenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgi ve bilinç vonunden oncmli soi unlar yaşadığı, çoğu zaman teknik bir elemanın çalıştırılmadığı herhangi hır sağlık biliminden koruyucu hizmet alamayan, ancak ulkemi/de toplam iş kazalarının meydana geldiği işyerleri içinde önemli payı olan bu işyerlerini de kapsayacak nitelikte yasal düzenlemeler getirilmelidir

Yeni yasal düzenlemelerin çalışma yaşamında uygulanması sürecinde mm tatarlara ilgili kurum ve kuruluşlara oncmli görevler düşmektedir Yasal düzenlemeleri oluşturmanın yanında uygulamaya koymanın onemi ve bilinciyle tarafları işbirliği olanakları yaratarak uygulama sürecine katkı vermehçdirler Özellikle işyerlerinde risk dgeilendirilmcsinin hangi ölçütler dikkate alınarak yapılacağı sonuçlarının işyen ortamına ve alınacak önlemlere nasıl yansıtılacağı, tarafların ortaklaşa yürütecekleri çalışmalarla belirlenmelidir

09 12 2003 tarihinde yürürlüğe giren 12 06 1989 tarihli ve 89/391/hbC sayılı Avrupa Birliği Konsey Dücklii esas alınarak hazırlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği için, Danıştay tarafından 24 0^2001 lanhında iş sağlığına ve güvenliğine ilişkin temel ilkeleın tüzükle düzenlenmesinin gerekliliği vurgulanarak yürütülmesinin duıdum İmasına kararı ienlmışını So/ konusu Yönetmelikte yer alan ve yem anlamıai içeten du/enlcmelcı (nsk degcı İcndırmcsı sağlık ve gu\enlik işçi temsıkısı işçilerin goruslci inin

alınması ve katılımlarının sağlanması ve nsk grupları), işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği alt yapısının oluşturulmasında temel nitelik taşımaktadır Danıştay'ın gerekçeler dikkate alınarak yürürlüğe konulacak yeni bir du/cıı meyle, ortaya çıkan hukuki boşluk doldurulacak ve bu Yönetmelikle bağlantılı diğer yonctmclikleın uygulanmasındaki sorunlar da Oltadan kalkmış olacaktır

4857 sayılı Yasanın yurırlüğe girmesiyle iş sağlığı ve güvenliği alanında başlayan değişim sürecinde hızlı yaşanan geçiş sureti ve ülkemiz çalışma yaşamının gerçekleşen dikkate alındığında uygulama aşamalarında çeşilli sorunlar yaşanmaktadır Bu sorunların varlığı doğal olmakla birlikte ilerleyen suiecın tum taraflarca her aşamada sorgulanarak değei lendirilmesi ulaşılan sonuçlara gore yeni düzenleme ve yapılanmaların oluşturulması gerekir Böylece, iş sağlığı ve güvenliği alanının çağdaş anlamda temeli olan koruyucu önleyici yapıların oluşması ve teknolojik gelişmelerin gereken dığı önlemlerin yasal duzenlcmclci e aktarılması sağlanabilu Soz konusu süreçte, SSK, İş Teftiş Kumlu, Çalışma ve Sosyal Güvenliği Eğilim Merkezi ÇASGEM İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Mudurlugu İşçi Sağlığı ve Güvenliği Mcrkezi-İSGUM. ilgili Bakanlıklar (Sağlık Sanayi ve Ticaret Encrji ve Tabu Kaynaklar Orman ve Çevre, İçişleri Milli Savunma Bakanlıkları) diğer kurum ve kuruluşları (Belediyeler, Turk Standartları Enstitüsü Kurumu, Atom Enerjisi Kurumu Üniversiteleı Sendikalar Meslek ve Csnal Odalati) tum boyutları ve konuya ilişkin işlevlci yönünden değerlendirilmeli tum tarai lai in (de\let. işçi, işveren, meslek ve esnal odaları) bak, sorumluluk ve yukumlulukleı belirlenme lıdır

İş sağlığı ve güvenliği alanında yurıutulcn çalışmalıda tarafların tam kalıtımının \e sürekliliğın sağlandığı sistemli yaklaşımlar bu alanın çağdaş duzevc ulaşmasında etkili olatakur

KAYNAKLAR

48^7 sayılı Is Yasası ve Yasa kapsamında yurıuluğe gıruı Yönetmelik lu

Anık f- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Genel Prensipleri Yayınlanmamış Seimnei Notlan

Uzman İ> İşçi Sağlığı ve Is Güvenliği Yönünden İ> Kanunu İ aşarisi İş Denetimi İvitemi Ocak Man 2001 Sayı 19 Ankaia

EKLER

EK 1 4857 sayılı İş Yasası Uyarınca Yürürlüğe Giren Yönetmelikler

- 1 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği, Resmi Gazete 09 12" 01/25111
- 2 İşin Sağlık Birimleri ve İşyeri Hekimlerinin Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 16 12 2001/2511«
- 1 Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği Resmi Gazete 23 12 2003/25325
- 4 Gürültü Yönetmeliği Resmi Gazete 21 12 2001/25125
- 5 Titreşim Yönetmeliği Resmi Gazete 21N2 2003/25125
- 6 Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği Resmi Gazete 23 12 2001/25125
- 7 Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 21 12 2003/25325
- 8 Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlenilen Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 2d 12 2003/25128 Yürürlük 17 02 2004/25176 RG ile değişik-15/4/2006 tarihinde yürürlüğe girer
- 9 Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlenilen Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 26 12 2001/25128
- 10 Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete 26 12 2003/25328
- II Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 26 12 2003/25328
- 12 İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete 20 01 2004/25352
- 13 Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği Resmi Gazete 09 02 2004/25168
- 14 İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine Hıknın Yönetmelik Resmi Gazete 10 02 2004/25369
- 15 İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Resmi Gazete 11 02 2004/25170
- 16 Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği Resmi Gazete 11 02 2004/25170
- 17 Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik, Resmi Ga/etc 11 02 2004/25170
- 18 Yeraltı ve Yerüstü Maden İşletmelerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Resmi Gazete 21 02 2004/25180
- 19 Sondajla Maden Çıkarılan İşletmelerde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Resmi Gazete 22 02 2004/25181

- 20 Sanayi, Ticaret, Tarım ve Orman İşlenen Sayılan İşlere İlişkin Yönetmelik Resmi Ga/etc 28 02 2004/25187
- 21 İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına Dair Yönetmelik Resmi Gazete 05 01 2004/25393
- 22 Ozurlu, Eski Hukumlu ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete 24 03 2004/25412
- 21 Çotuk ve Gen^ İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Resmi Ga/etc 06 04 2004/25425
- 24 İş Kanununa İlişkin Çalışma Sureleri Yönetmeliği Resmi gazete 06 04 2004/25425
- 25 Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 07 04 2004/25426
- 26 İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Surelerle Çalışma Yönetmeliği, Resmi gazete 06 04 2004/25425
- 27 İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 07 04 2004/25426
- 28 Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yünlülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 07 04 2004/25426
- 29 Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik , Resmi Gazete 15 04 2004/25414
- 30 Hazırlama, Tamamlama ve Temizleme İşlen Yonumeiği. Resmi Gazete 28 04 2004/25446
- 31 Geçici veya Belirli Sureli İşlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete 15 05 2004/25461
- 12 Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete 10 06 2004/Sayı 25488
- 11 Ağrı ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği Resmi Gazete 16 06 2004/25494
- 14 Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakımı Yurtlarına Dair Yönetmelik , Resmi Gazete 14 07 2004/25522
- 35 Asken işyerleriyle Yurt Güvenliği İçin Gerekli Maddeler Üretilen İşyerlerinin Denetim ve Telligi Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 01 08 2004/25540
- 36 Kadın işçilerin Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete 09 08 2004/25548
- 17 Balıkçı Gemilerinde Yapılan Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlenilen Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 27/11/2004/25651
- 18 İşyeri Kurma izni ve işletme Belgesi Alınması Hakkında Yönetmelik Resmi Gazetü 17 12 2004/25671